

ДУМА

СРЯДА 28 СЕПТЕМВРИ 2016

„Най-добър водач е онзи, когото подчинените не забелязват, и когато свърши работата си и постигне целта си, те ще кажат: Ние сами го направихме.“

Лао Дзъ (ок. 600 г.пр.н.е.), китайски философ, смятан за автор на Дао-гъ дзин (Дао - път на живота, гъ - начинът, по който хората използват живота, дзин - класика или текст)

Славчо
КЪНЧЕВ*

Още преди повече от два века американският философ, държавен и политически деец, президент на САЩ (1801-1809) Томас Джеферсън предупреждава: „Хвърли ли човек веднъж око на държавна длъжност, в неговото поведение започва да се прокрадва нещо гнило“. Ситуация, напълно валидна в България от началото на т.нар. преход след 10 ноември 1989 г.

За съжаление на съвкупното българско пълнолетно население, наричано още и съгласно политологичната терминология „суверен“, не му бяха достатъчни тези почти двадесет и седем години оттогава, за да види очевидното.

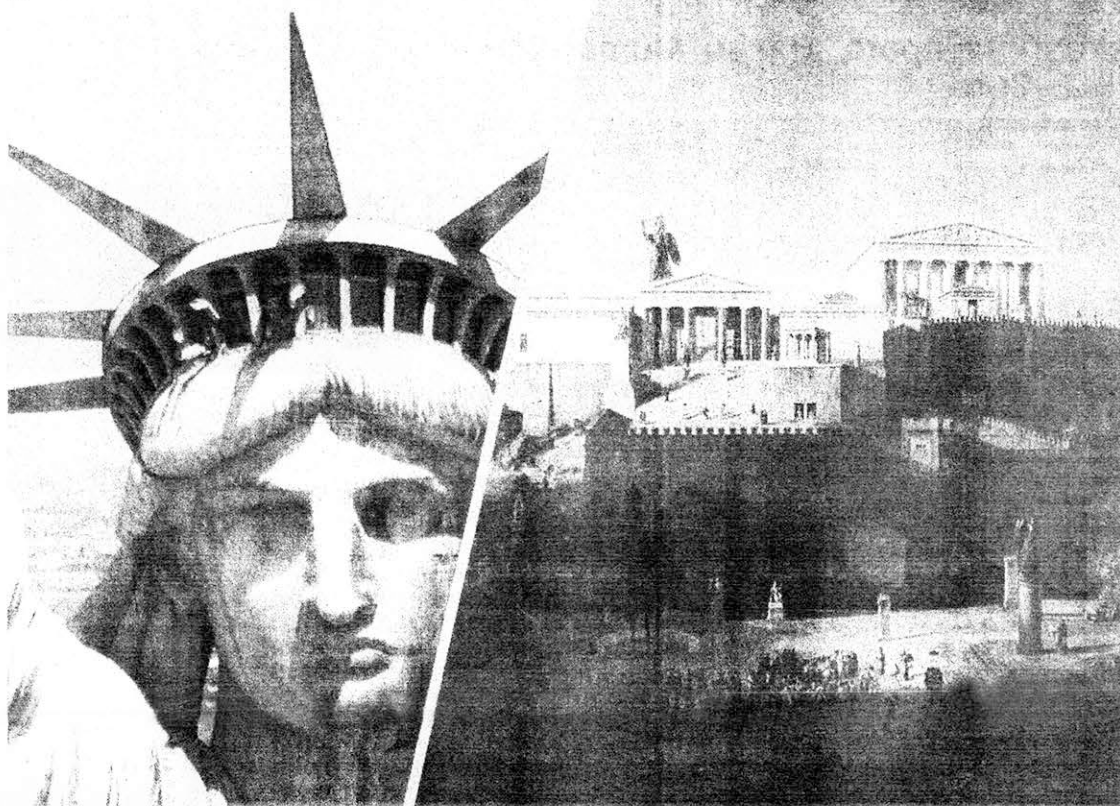
Наистина, по време на протестите през лятото на 2013 г. срещу предложението на тогавашния премиер Пламен Орешарски и одобрено от послушното мнозинство на тройната коалиция назначение на одиозната персона Делян Пеевски за ръководител на ДАНС, бяха чути някои отделни искания за „смяна на системата“. Веднага обаче из медиите зашеатах госпожи и господа с научни титли и звания, които стартираха поливариантни обяснения към несведущите си български братя и сестри, че, виждате ли, в съвременния свят съществуват само две обществено-политически системи - либералната и другата самоетикирала се като „социалистическа“, която понастоящем е с ограничено териториално разпространение. И след като българското гражданство е „сърбалко попарата“ на Тодорживковското управление - в стил „magister dixit“, тоест „учителят каза“ - обясняваха чрез свеждане до точката на повръщане „капацитетите“, то да си зарежем малко дефектната либерална демокрация и рачешката да се запокитим в „соцада“ би било глупаво на N-та степен.

Всъщност така формулираната дилема е перфектна мистификация. Понеже представява

ловък опит за завоалуране

на многофактово обосновано твърдение, че либералната демокрация и т.нар. социалистическа система са реално два варианта на една и съща социална конструкция, а именно „константната елитокрация“. При което е повече от очевидно обезправяването

*Авторът е председател на УС на Асоциацията за борба против корупцията в България

ЛИПСАТА НА ЕФЕКТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА УЧАСТИЕ НА ГРАЖДАНИТЕ В УПРАВЛЕНИЕТО Е ПРЕПЪНИКАМЪК ЗА ДЕМОКРАЦИЯТА

на суверена. Както пише още Жан-Жак Русо в своя класически труд „За общественния договор“, книга трета, глава петнадесета: „Английският народ мисли, че е свободен; той дълбоко се лъже, защото е свободен само докато избира членовете на парламента; свършат ли изборите, той е роб, той е нищо“.

Е, точно в липсата на ефективен действащ механизъм за участие на мнозинството от гражданите в управлението както в условията на „социалистическата демокрация“, така също и при либералната демокрация, е препъникамъкът и двете да са изпълнени с реално съдържание на демокрация. Тук е уместно да припомним каква е философията на демократичното управление.

Още през античността са съществували мислителите, които са размишлявали върху възможността да бъде установена политическа система, членовете на която да смятат себе си за политически равни, суверенни като колектив и да разполагат с всички правомощия, ресурси и институции, необходими за тяхното самоуправление. Представата за такава политическа система (заедно с въвеждането ѝ чрез практикуване в реалния живот) се появява сред древните гърци през V в. пр.н.е. Макар че са били относително малобройни и са населявали сравнително малка част от сушата, те изиграли изключителна роля в историята на човешката цивилизация. Именно гърците, и по-точно атиняните, осъществяват първото демократично преобразуване: от идеята и практиката на управление на малцинството към идеята и практиката на управление на мно-

зинството. Единствено възможната локация през този период за реализиране на демокрацията била градът-държава.

Но по-късно, в историческото развитие на човешките общности, събирането на пълноправните им граждани на едно място за взимане на решения относно управлението на държавата става невъзможно поради нарастването както на нейната територия, така и на нейното население.

Ето как се появява представителната демокрация. С претенцията да бъде

философския камък на сувереновластието

От една страна (уж!) - изразява народната воля, а от друга - решава проблема с невъзможността да се съберат на едно място милиони граждани, жители на селища на стотици, понякога и на хиляди, километри от агората (Народното събрание на Древна Гърция - б.а.). После постепенно се налага ситуацията, че ако едно нещо се прави погрешно достатъчно често, то става „правилно“.

Всъщност антидемократичната материя, тоест „черната дупка“, реално унищожаваша демократична функционалност при системата на представителността, е самопроизвеждащата се липса на контрол върху лицата, заели изборни постове през цялото времетраене на техните мандати. Положение, установено още от родения през 1908 г. френски икономист, социолог и футурулог Бертран дьо Жувене: „Демокрацията, която почива на контрола, е спяла за угодата“. Откъдето автоматично следва обратната по-

смысл аксиома, т.е. че каквато и да е вариация на обществено-политическа система с претенции за демократичност, но непочиваща върху контрола, е вторачена с широко отворени очи в изгодата. При която всеки политик, колкото и да е непочтен, афишира всепосочно и непрестанно, че е почтен.

Именно затова както законодателната, така и съдебната сфера избягват като проказа всякакъв извънституционален контрол. Няма разлика и в концепцията и на изпълнителната власт на тази тема.

Каква е мотивацията на (псевдо)елита за този род противопоставяне на фактическото осъществяване на властта на суверена като субект от последна инстанция във всеки момент за взимането на окончателни решения относно държавното управление?

Понастоящем

българските нахрапвачи

на квазитеорията за „представителната демокрация“ категорично не позволяват на фактите за фрапантни злоупотреби от страна на (псевдо)елита да попречат на добре обмисленото (но лошо за суверена!) решение той да е поставен в партер от механизма на сега действащото държавно управление.

Какво означава „нахрапвач“ ли?

В т.10 на Речника на българския език, изд. на БАН, е обяснено, че глаголет „нахрапвам се“ е диалектна дума, която означава „заучавам, усвоявам нещо набързо, как да е, обикновено, без да съм го осмислил достатъчно

добре“. Хрумна ми, че от глагола е възможно да бъде създаден неологизъм (нова дума) „нахрапвач“ - човек, който на зубря нещо, без да е вникнал надълбоко в темата.

Точно такива са феноменологичните анализатори-съучастниците на (псевдо)елита в безтрепетното превръщане на милиони съдби на български граждани в потенциални партийни, или коалиционни, електорати. Жонглирайки с конкретиката по медийните канали, т.нар. анализатори, отдадени на венчехваленията на постулата, че най-добрата възможна демокрация е представителната, правят какви ли не фактологични манипулации, за да вкарат суверена в правата вяра. Когато се налага, вадят гълба от магическата кутия, даже демонстрират често и обратното - от самата човка на гълба полита цяла-целеничка магическа кутия.

Основната, главната тайна, която проституиращите срещу изгоди от различно естество политолози, социолози, икономисти, историци и пр. пазят, че да не би да се разнесе антипредставително-демократичния вирус в публичното пространство, е фактът, че установеният от гражданите контрол върху властделегиранията (властимеещ е само суверенът!) е изцяло положителен фактор в социален аспект.

Държавите, в които е установена висока степен на участие на гражданите в тяхното управление, неразривно свързано както с

контрол и върху прите управленски сфери

така и с прилагане на правото на суверена да е в положението на последна инстанция при взимането на решения, в световната класация по стандарт на живот заемат водещи места в класирането. Това са Швейцария, Холандия, Норвегия, Швеция, Финландия, Дания. И, разбира се, отвъд Атлантическия океан - щатът Калифорния, разглеждан като отделна държава.

„Народът е решил! Народът има право!“ е исторически наложкият се девиз на държавното управление в Конфедерация Швейцария. Е, точно тази философия дефинира в какво се състои непростимата вина на (уж!) интелектуалния елит в България.

Що се отнася до българския суверен, минаха достатъчно години на т.нар. преход, за да види накрая очевидното по отношение на „неоспоримите предимства“ на представителната демокрация. Като с твърда ръка наложи на (псевдо)елита хибридна демокрация - съчетанието на пръкката с представителната демокрация.

Както е заключил датският физик Нилс Бор (1885-1962 г.), един от създателите на квантовата теория: „Не е изключено пълната противоположност на върховната истина да е друга върховна истина“.